

Till: Kommunstyrelsen

För kännedom till: Kommunfullmäktige

Skrivelse angående stadens uppföljning av externa utförare

EY har på uppdrag av kommunrevisionen genomfört en granskning av arbetet med uppföljning av externa placeringar. Granskningens syfte var att bedöma om arbetsmarknads- och socialnämnden samt omsorgsnämnden säkerställt en tillräcklig kontroll och uppföljning av externa placeringar samt om det finns en tillräcklig intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra välfärdsbrott kopplat till upphandling av placeringar. Den sammanfattande bedömningen var att nämnderna inte säkerställt detta.

Enligt kommunallagen ska kommunen kontrollera och följa upp sådan verksamhet som kommunen genom avtal har lämnat över till en privat utförare. Kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer som gäller för samtliga utförare av sådana angelägenheter. I programmet ska det anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn i de privata utförarnas verksamhet ska tillgodoses. Enligt kommunallagen är fullmäktige dessutom skyldiga att alltid kontrollera och följa upp verksamhet som genom avtal utförs av privata utförare, oavsett om dessa utförare även kontrolleras av andra tillsynsmyndigheter eller har fått tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att bedriva verksamhet.

I fullmäktiges program med mål och riktlinjer för uppföljning av privata utförare exkluderas bland annat HVB-hem, assistansbolag och andra privata boendeformer. Med anledning av det har varken omsorgsnämnden eller arbetsmarknads- och socialnämnden tagit fram någon plan för uppföljning av privata utförare. Med grund i kommunallagens bestämmelse om kommunens ansvar att följa upp externa utförare anser vi att det saknas fog att exkludera dessa verksamheter från krav om uppföljning.

Det är IVO som utfärdar tillstånd för verksamheterna som i fullmäktiges program exkluderas. Tillståndsgivning är en viktig spärr för att minska antal oseriösa aktörer på marknaden. Dessa spärrar fångar dock inte upp alla oseriösa aktörer, eftersom kraven för att få utesluta någon aktör är högt ställda. Felaktigheter kan dessutom uppkomma först efter att aktören etablerat sig på marknaden. Särskilt svårt är det att utestänga företag som använder trovärdiga målvakter och bulvaner eller som satt i system att byta ut styrelsen om företrädare bedömts vara olämpliga. Företag anmäler inte alltid förändrade ägar- och ledningsförhållanden, trots att det finns en sådan skyldighet enligt tillståndskraven. Att detta verkligen efterlevs kontrolleras dock inte av IVO, såvida det inte sker en tillsyn av verksamheten.

EY har genomfört likande granskningar avseende uppföljning av privata utförare i andra kommuner. EY:s erfarenhet är att andra kommuner inte undantar privata utförare inom tillståndspliktiga verksamheter från programmet. Därtill har SKR tagit fram vägledning för fullmäktiges program för verksamhet som utförs av privata utförare. Av vägledningen framgår inte att HVB-hem, assistansbolag och andra privata boendeformer ska exkluderas från programmet. I stället framgår att programmet framför allt ska inriktas på de verksamheter som tydligt riktar sig till och rör medborgarna, exempelvis särskilda boenden eller medicinsk vård.

Trollhättans Stad

Då kommunstyrelsen inte varit föremål för granskningen lämnades inga rekommendationer till kommunstyrelsen. Kommunrevisionen vill dock uppmärksamma kommunstyrelsen på iakttagelserna, särskilt då kommunstyrelsen har ansvar för att bereda program med mål och riktlinjer för externa utförare samt har uppsiktsplikt över nämnderna.

Mot bakgrund av det önskar kommunrevisionen, senast den 9 april 2025, få skriftliga svar från kommunstyrelsen på följande frågor:

- Vad är bakgrunden till att kommunstyrelsen i sin beredning av fullmäktiges program för uppföljning av privata utförare valt att undanta HVB-hem, assistansbolag och andra privata boendeformer?
- Hur avser kommunstyrelsen gå vidare för att säkerställa att kontroll och uppföljning av verksamhet som genom avtal utförs av privata utförare sker i enlighet med kommunallagen?

Trollhättan, 2025-02-19

Gert Inge Andersson

Ordförande kommunrevisionen

Bo Swanér

Vice ordförande kommunrevisionen

Bilaga: Granskning av uppföljning avseende köpta platser